

Tidlige sproglige vanskeligheder

LINE DAHL JØRGENSEN, PH.D., ADJUNKT, PÆDAGOGUDDANNELSEN, FORSKNING OG UDVIKLING, KØBENHAVNS PROFESSIONSHØJSKOLE

Denne artikel sætter fokus på sproglige vanskeligheder hos børn under tre år. Artiklens formål er at formidle anvendelig viden til pædagoger og pædagogstuderende: Hvordan forløber den tidlige sprogudvikling typisk? Hvordan ser tidlige sproglige vanskeligheder ud? Og hvilken rolle spiller pædagogen i den tidlige sprogindsats? Artiklen adresserer samtidig udfordringen med at afgøre, hvilke børn der har svært ved at lære sprog, og hvilke børn der bare er langsomme startere.

Hvorfor fokusere på små børns sprog?

Selvom de fleste børn lærer sprog helt uden problemer eller særlig støtte, er der god grund til at være opmærksom på de små børn, der har svært ved at lære sprog.

Små børn har brug for at kunne kommunikere for at udtrykke deres behov og deres følelser. Sprog har betydning for børns læring, deltagelse i leg og deres mulighed for at indgå i sociale relationer. Kommunikation og sprog er da også et af de seks læreplanstemaer i den styrkede pædagogiske læreplan.

Ved skolestart har ca. syv procent af alle børn en udviklingsmæssig sprogforstyrrelse, DLD (Developmental Language Disorder), uden kendt årsag (Norbury et al., 2016). Børn med DLD har svært ved at lære, tale og forstå sprog i en grad, der udgør en barriere for kommunikation og læring i hverdagen, og de får i højere grad læsevanskeligheder, sociale vanskeligheder, ringere livskvalitet og lavere uddannelsesniveau end deres jævnaldrende. Børn, der har sprogforstyrrelser som led i andre vanskeligheder, fx børn med autismespektrumforstyrrelse eller udviklingshæmning, har også ofte sprogforstyrrelser med lige så omfattende konsekvenser. Hertil kommer børn, der har et begrænset sprog på grund af manglende erfaring med dansk eller sprog i det hele taget (se Bishop et al., 2017; Christensen, 2019).

Når små børn har svært ved at lære sprog, kan det altså både have betydning for barnets trivsel, udvikling og læring nu og her og på længere sigt.

Tidlig kommunikativ og sproglig udvikling

For at kunne finde ud af, hvornår der er tale om tidlige sproglige vanskeligheder, er det vigtigt at vide, hvordan den typiske kommunikative og sproglige udvikling forløber hos små børn.

Den kommunikative udvikling er en forudsætning for den sproglige udvikling. Kommunikation handler om at formidle information, og sprog er et middel til kommunikation. Små børn begynder at kommunikere, længe inden de siger deres første ord. Når forældre tolker det lille barns gråd som betydningsfuld, fx som udtryk for, at barnet er sultent, lærer barnet efterhånden at kommunikere intentionelt (se fx Tomasello & Carpenter, 2007). Intentionel kommunikation betyder, at barnet bevidst forsøger at udtrykke behov eller udveksle følelser med andre. Barnet kommunikerer med lyd, bevægelse, blikretning og senere

gestik, fx peger de, vinker eller rækker hænderne i vejret for 'sååå stor!' I samspil med voksne lærer barnet efterhånden at indgå i fælles opmærksomhed med fokus på noget tredje, fx en genstand eller en aktivitet. Fælles opmærksomhed involverer både, at barnet kan følge andres opmærksomhedsretning og selv kan styre andres opmærksomhedsretning (Mundy & Newell, 2007). Ved at lytte til sprog og indgå i samspil med fælles opmærksomhed lærer det lille barn, hvilke lyde sproget består af, og at lydene har betydning. Barnet begynder efterhånden at pludre i kanoniske stavelser, som ligner voksnes tale, fx 'dada'. Barnet begynder at reagere på sit eget navn og forbinde ord med genstande og begivenheder. Børn har lettest ved at lære ord i meningsfulde hverdagssituationer, som fx når barn og voksen har fælles opmærksomhed på aftensmaden, og den voksne siger 'mmm mad' (se Conti-Ramsden & Durkin, 2012).

Det er også i hverdagssituationer med fælles opmærksomhed, barnet siger sine første ord, og den førsproglige periode slutter. Når voksne tolker barnets kanoniske pludren som ord, lærer barnet at knytte betydning til bestemte lyde, fx når barnet siger 'ma', og den voksne reagerer ved at sige 'mad, ja, det er mad' (Veneziano, 1988). Derfor er barnets første ord ofte bundet til en bestemt sammenhæng, fx tidlige ord som 'hejhej' og 'tak' (McCune & Vihman, 2001). Barnet udvider langsomt sit ordforråd, indtil det består af ca. 50 ord. Når ordforrådet når denne størrelse, begynder barnet at udtrykke forståelse for grammatik ved at sætte to ord sammen, fx 'mere mad' eller 'mor op'. De fleste danske børn bruger mange hundrede ord, taler i længere sætninger (Bleses et al., 2008) og mestrer stort set udtalen af alle lyde på dansk (Clausen & Fox-Boyer, 2017), allerede når de er tre år gamle.

Tidlige kommunikative og sproglige vanskeligheder

Sproget udvikler sig i et samspil mellem barnets medfødte forudsætninger for sprog og de omgivelser, barnet vokser op i. Der kan derfor være forskellige årsager til, at nogle børn har svært ved at tilegne sig sprog. Hvis der ses vanskeligheder i den kommunikative udvikling, eller hvis barnet slet ikke begynder at bruge sprog eller mister sproglige færdigheder, kan det være tegn på omfattende og vedvarende vanskeligheder. Der er grund til bekymring, hvis et barn på et år ikke pludrer kanonisk, ikke reagerer på tale og/eller lyd eller kun i begrænset omfang prøver at kommunikere. Det samme gælder, hvis et barn på to år kun interagerer ganske lidt med sine omgivelser, ikke kommunikerer intentionelt, ikke anvender ord, reagerer minimalt på tale, eller hvis barnets sprogudvikling stagnerer eller måske endda regredierer. Disse børn bør henvises til yderligere udredning med mistanke om autismespektrumforstyrrelse, udviklingshæmning eller svær hørenedsættelse (Bishop et al., 2016).

” Sproget udvikler sig i et samspil mellem barnets medfødte forudsætninger for sprog og de omgivelser, barnet vokser op i.

Ofte er vanskelighederne dog ikke så omfattende, og det kan være svært at afgøre, hvilke børn der har svært ved at lære sprog, og hvilke børn der bare er langsomme startere (Conti-Ramsden & Durkin, 2012). Selvom de fleste børn følger de samme kommunikative og sproglige udviklingstrin, er det meget forskelligt, hvor hurtigt udviklingen går, særligt de første to år. Mange danske børn har sagt deres første ord, når de er 14 måneder gamle, og de er begyndt at sætte flere ord sammen, når de fylder to år. Andre børn bruger længere tid.

Late talkers

Det første tegn på sproglige vanskeligheder viser sig som langsom udvikling af tale (Zubrick et al., 2007). *Late talkers* er børn, der er langsomme til at lære at tale, selvom de i øvrigt udvikler sig alderssvarende. En late talker er et barn i alderen 18-36 måneder, der bruger få ord i forhold til sine jævnaldrende. Det vil en-

ten sige, at barnets ordforråd hører til de 10-15 procent mindste for alderen, eller at barnet bruger færre end 50 ord og/eller ikke er begyndt at sætte to ord sammen ved toårsalderen. Nogle late talkers har også svært ved at forstå sprog (Rescorla, 2011).

Børn, der vokser op med flere sprog end dansk, vil ofte fremstå som late talkers, afhængigt af hvor længe og hvor meget de har været omgivet af dansk i deres hverdag, fordi de har deres sproglige kompetencer fordelt på flere sprog. Man får ikke en sprogforstyrrelse af at være flersproget. Men sprogforstyrrelser forekommer i lige så høj grad hos flersprogede børn som hos etsprogede børn, og man skal derfor være opmærksom på, om et mangelfuldt dansk hos et flersproget barn skyldes begrænset erfaring med dansk, eller om der er tale om en sprogforstyrrelse (Paradis, 2016).

” Det er overraskende svært at forudsige, om en late talker senere vil vise sig at have en sprogforstyrrelse.

Det er overraskende svært at forudsige, om en late talker senere vil vise sig at have en sprogforstyrrelse. Flere store undersøgelser har fulgt grupper af børn, der var late talkers, over tid for at se, hvordan de klarede sig sprogligt, når de blev ældre, sammenlignet med grupper af børn, der ikke var late talkers (se Rescorla, 2011). Undersøgelserne viser, at ordforrådets størrelse er den faktor, der bedst kan forudsige en senere sprogforstyrrelse. Men selvom der er en sammenhæng mellem det tidlige ordforråds størrelse og senere sprog- og læsefærdigheder, er sammenhængen ikke særlig stærk (Dollaghan, 2013). Derfor kan man ikke forudsige, at Egon på to år, der har et lille ordforråd på 15 ord, også vil have et lille ordforråd eller andre tegn på en sprogforstyrrelse, når han starter i skole.

Forudsigelsesværdien bliver en smule bedre, hvis barnet også har sprogforståelsesvanskeligheder, og der er sprog- eller læsevanskeligheder i familien (Rescorla, 2011). Andre betydningsfulde faktorer er bl.a. begrænset brug af gestik, få konsonanter i kanonisk pludren, begrænset imitation, begrænset lade som om-leg, ringe sociale kår, lavt uddannelsesniveau hos barnets mor, at være en dreng, mange ældre søskende, lav Apgar-score og for tidlig fødsel. Hvis mange af disse faktorer gælder for et barn, der er late talker, er der større risiko for en vedvarende sprogforstyrrelse (se Paul & Weismer, 2013).

Der er flere årsager til, at tidlige sprogfærdigheder ikke præcist kan forudsige, om det individuelle barn senere viser sig at have en sprogforstyrrelse. For det første har langt de fleste late talkers et normalt udviklet sprog ved femårsalderen (Dollaghan, 2013). For det andet har mange børn med DLD ikke været late talkers (Snowling et al., 2016). Det er ikke, fordi børn med DLD mister færdigheder, eller deres udvikling stagnerer. Det er snarere et udtryk for, at *late talker* er en binær kategori – enten er barnet late talker, eller også er det ikke (Eriksson et al., 2010). Et barn med DLD har måske som toårig haft et ordforråd blandt de laveste 20 procent for alderen, men ikke blandt de laveste 10-15 procent, og derfor var barnet per definition ikke late talker. For det tredje begynder faktorer i barnets omgivelser, som fx hvor meget og hvor godt sprogligt samspil der foregår i hjemmet, sandsynligvis at betyde relativt mere fra treårsalderen og frem (Rescorla, 2011).

Som en tommelfingerregel kan man sige, at et barn på tre år, der kun bruger to-ordsytringer, ikke forstår simple sproglige opfordringer, eller hvis familie har svært ved at forstå barnet, bør udredes nærmere af en logopæd, selvom det ikke er sikkert, at alle børn med denne profil senere viser sig at have en sprogforstyrrelse (Bishop et al., 2016).

Tidlige kommunikative og sproglige vanskeligheder forekommer altså i varierende sværhedsgrader. I mange tilfælde kan det være svært at afgøre, om tidlige sproglige vanskeligheder er tegn på en vedvarende

sprogforstyrrelse. En tidlig sproglig indsats må dog altid forholde sig til de aktuelle sproglige vanskeligheds betydning for barnets trivsel, udvikling og læring.

Pædagogens rolle i den tidlige sproglige indsats

Sproglige indsatser kan deles op i tre niveauer: universelle, fokuserede og specialiserede (Law, 2013). Universelle indsatser er for alle børn og har til formål at forebygge, at sproglige vanskeligheder opstår. Fokuserede indsatser er målrettet børn, der er i risiko for senere sproglige vanskeligheder, fx late talkers, og har til formål at opspore og behandle tidlige sproglige vanskeligheder, så de ikke bliver vedvarende. Specialiserede indsatser er målrettet børn med sandsynlige vedvarende sprogforstyrrelser. De har til formål at afbøde senere konsekvenser af en sprogforstyrrelse ved at forbedre sproglige eller kommunikative delfærdigheder, mindske de funktionelle konsekvenser af barnets vanskeligheder og ikke mindst sikre barnets mulighed for at indgå i sociale fællesskaber (Ebbels et al., 2019).

Den mest virksomme ingrediens i tidlige sproglige indsatser er det gode samspil mellem barn og voksen (Law, 2013). Alle børn har gavn af at indgå i mange sproglige samspil med voksne, der er opmærksomme på barnets umiddelbare opmærksomhedsfokus og sproglige niveau, og som spejler og udvider barnets sproglige eller kommunikative initiativ. Et lille barn, der kører en bil frem og tilbage på gulvet, har brug for en interesseret voksen, der spejler barnets bevægelse og udvider kommunikationen ved at sætte passende ord på, fx 'nøn-nøn' eller 'dyt-dyt'. Et lille barn, der taber sin gaffel under frokosten og siger 'hov!' har brug for en voksen, der både spejler og udvider barnets udspil ved fx at sige 'hov, hov, gaffel, du tabte din gaffel'.

” Den mest virksomme ingrediens i tidlige sproglige indsatser er det gode samspil mellem barn og voksen.

I dansk kontekst afspejles betydningen af det gode samspil i læreplanstemaet *Sprog og kommunikation* (Børne- og Socialministeriet, 2018). Læreplanstemaet beskriver, hvordan pædagogens vigtigste rolle i den tidlige universelle sprogindsats er det daglige kommunikative og sproglige samspil med børnene, hvor pædagogerne fungerer som sproglige rollemønstre for børnene og hjælper dem med at indgå i fællesskaber med andre børn. Således har universelle sprogindsatser i dansk sammenhæng ikke blot et snævert, forebyggende perspektiv, men også et fokus på børns trivsel, udvikling og læring nu og her.

Pædagogens rolle i fokuserede og specialiserede indsatser er i et vist omfang beskrevet i dagtilbudsloven (2020). Det er pædagogens rolle at være opmærksom på, om et barn udviser tegn på tidlige kommunikative eller sproglige vanskeligheder. Pædagogen kan henvise til udredning via pædagogisk psykologisk rådgivning, hvis der er grund til bekymring for et barns kommunikative eller sproglige udvikling som beskrevet ovenfor. Desuden er alle dagtilbud forpligtede til at sprogvurdere de to- eller treårige børn, der formodes at have behov for sprogstimulation, og børn skal tilbydes en passende sproglig indsats ud fra resultatet af sprogvurderingen. Det er forskelligt fra kommune til kommune, hvem der foretager sprogvurderingerne, og hvem der varetager den opfølgende indsats, men mange steder varetages begge funktioner af pædagoger (EVA, 2010).

Sprogvurderinger til to-treårige børn er screeningsmaterialer, der giver et øjebliksbillede af barnets kompetencer inden for forskellige områder af kommunikation, sprog og tidlig literacy. For eksempel vurderes toårige børns produktive ordforråd ved, at pædagogerne krydser de ord af, som de har hørt barnet sige, på en liste af udvalgte ord. Treårige børns sprogforståelse vurderes ved, at barnet ud fra en instruktion skal udpege det korrekte ud af fire billeder, fx 'peg på den, der læser'.

Materialerne *Sprog vurdering 3-6* (Børne- og Socialministeriet, 2017) og *Sprog vurdering 2 år* (se Højen, 2019) placerer børn med de 5-15 procent laveste scorer i kategorien *Fokuseret indsats*. Børn med scorer under 5 procent placeres i kategorien *Specialiseret indsats* og bør henvises til yderligere sproglig udredning. 2-3-årige børn, der opnår scorer i *Fokuseret* eller *Specialiseret indsats* for ordforråd og evt. sprogforståelse, men som i øvrigt udvikler sig alderssvarende, svarer til definitionen af late talkers.

Lovgivningen beskriver altså, hvordan tidlige kommunikative og sproglige vanskeligheder skal identificeres. Derimod er der ingen retningslinjer for den opfølgende sprogindsats, hverken for indhold, omfang eller mål for, om indsatsen virker efter hensigten.

Vi mangler viden om, hvordan pædagoger i danske dagtilbud kan indgå i tidlige fokuserede sprogindsatser til late talkers og andre børn med tidlige sproglige og kommunikative vanskeligheder, så børnenes sprog udvikler sig. Internationale undersøgelser beskriver tidlige fokuserede sprogindsatser, der varetages af logopæder, evt. som instruktion af forældre. Det gode samspil mellem barn og voksen er omdrejningspunktet i alle disse undersøgelser (Law et al., 2013). Samtidig pointerer international forskning betydningen af, at man sætter mål for, hvordan man forventer, at en sproglig indsats skal påvirke barnets sprog, og at man løbende evaluerer, om indsatsen virker efter hensigten (Ebbels et al., 2019).

Det gode sproglige samspil mellem barn og voksen kan således være udgangspunktet for en fokuseret sproglig indsats. Sprog vurderingerne kan informere pædagoger om, hvilke sproglige områder der aktuelt kræver særlig opmærksomhed i samspillet med det enkelte barn. Egon på to år har måske brug for en fokuseret indsats for at hjælpe ham i gang med at bruge to-ordsytringer, hvor pædagogen hyppigt gentager og udvider Egons ytringer i samspil, fx 'bil, bilen siger dytdyt', 'du kører med bilen'. Efter fx tre måneder bør pædagogen vurdere, om Egon faktisk er begyndt at bruge to-ordsytringer. Manglende udbytte af den fokuserede indsats vil indikere, at Egon har brug for en anden indsats, men det kan også være et tegn på en vedvarende sprogforstyrrelse.

Børn med sprogforstyrrelser har brug for en kontinuerlig og relativt intensiv specialiseret indsats, der tilrettelægges ud fra barnets individuelle kommunikative og sproglige problemstilling. Selvom det er usandsynligt, at selv intensive specialiserede indsatser kan forebygge sprogforstyrrelser, kan de mindske vanskelighederne og konsekvenserne deraf. Pædagogens rolle er i denne sammenhæng at indgå i det tværprofessionelle samarbejde omkring barnet, dels for at hjælpe barnet med at bruge nye sproglige færdigheder i hverdagen, men især for at støtte barnets mulighed for deltagelse i sociale fællesskaber (Ebbels et al., 2019).

Opsamling

Tidlige kommunikative og sproglige vanskeligheder kan identificeres, selvom det kan være svært at afgøre, om tidlige vanskeligheder er tegn på en vedvarende sprogforstyrrelse. Pædagogen spiller en vigtig rolle på alle niveauer af tidlige sproglige indsatser, men vi mangler viden om, hvordan sprogindsatser i en dansk dagtilbudskontekst kan tilrettelægges, så de gavner børn med tidlige sproglige vanskeligheder. International forskning peger på, at fokus på samspil mellem barn og voksen, evaluering af, om barnets sprog udvikler sig som følge af den sproglige indsats, og tværprofessionelt samarbejde er betydningsfuldt for, om tidlige sproglige indsatser virker.

Faktaboks om tidlige sproglige vanskeligheder

Sproglige vanskeligheder er vanskeligheder med et eller flere sproglige domæner, fx ordforråd, grammatik eller pragmatik. Sproglige vanskeligheder kan have forskellige årsager, fx manglende sprogstimulation eller en sprogforstyrrelse.

En sprogforstyrrelse indebærer sproglige indlæringsvanskeligheder. Sproglige vanskeligheder kan være symptomer på en sprogforstyrrelse.

Late talkers er 18-36 måneder gamle børn, der er langsomme til at lære sprog i forhold til deres jævnaldrende, selvom de i øvrigt udvikler sig alderssvarende. *Late talkers* har ikke nødvendigvis sproglige vanskeligheder, men kan have gavn af en fokuseret sproglig indsats.

Forslag til yderligere læsning om tidlige sproglige indsatser

Weitzman, E., & Greenberg, J. (2014). *Sprog i samspil. En praksisnær guide til sproglig og social læring i dagtilbuddets fællesskaber*. Dafolo.

Referencer

- ▶ Bishop, D., Snowling, M., Thompson, P., Greenhalgh, T., & CATALISE consortium (2016). CATALISE: A Multinational and Multidisciplinary Delphi Consensus Study. Identifying Language Impairments in Children. *PLOS ONE*, 11(7), e0158753.
- ▶ Bishop, D., Snowling, M., Thompson, P., Greenhalgh, T., & CATALISE consortium (2017). Phase 2 of CATALISE: A Multinational and Multidisciplinary Delphi Consensus Study of Problems with Language Development: Terminology. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 58(10), 1068-80.
- ▶ Bleses, D., Vach, W., & Wehberg, S. (2008). Individuelle forskelle i danske børns tidlige sprogtilegnelse. *Psyke & Logos*, 29, 512-37.
- ▶ Børne- og Socialministeriet (2017). *Vejledning til Sprogvurdering 3-6*. https://bedstssammen.kk.dk/sites/bedstssammen.kk.dk/files/vejledning_-_sprogvurdering_3-6_-_06122017.pdf
- ▶ Børne- og Socialministeriet (2018). *Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold*.
- ▶ Christensen, R. (2019). Udviklingsmæssige sprogforstyrrelser – ret ukendte forstyrrelser med store konsekvenser. *Læsepædagogen*, 5, 19-23.
- ▶ Clausen, M., & Fox-Boyer, A. (2017). Phonological Development of Danish-Speaking Children: A Normative Cross-Sectional Study. *Clinical Linguistics & Phonetics*, 31(6), 440-58.
- ▶ Conti-Ramsden, G., & Durkin, K. (2012). Language Development and Assessment in the Preschool Period. *Neuropsychology Review*, 22(4), 384-401.
- ▶ Dagtilbudsloven (2020), afsnit II, kapitel 2, § 11. <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2020/2>.
- ▶ Dollaghan, C. (2013). Late talker as a clinical category: A critical evaluation. I: Rescorla, L., & Dale P. (red.), *Late Talkers. Language development, interventions and outcomes* (s. 91-112). Paul H. Brookes.
- ▶ Ebbels, S., McCartney, E., Slonims, V., Dockrell, J., & Norbury, C. (2019) Evidence-Based Pathways to Intervention for Children with Language Disorders: Evidence-Based Pathways to Intervention for Children with Language Disorders. *International Journal of Language & Communication Disorders*, 54(1), 3-19.
- ▶ Eriksson, M., Westerlund, M., & Miniscalco, C. (2010). Problems and Limitations in Studies on Screening for Language Delay. *Research in Developmental Disabilities*, 31(5), 943-950.
- ▶ EVA (2010). *Fokus på sprog – daginstitutioners indsatser for treårige*.
- ▶ Højen, A. (2019). Nyt materiale til sprogvurdering af 2-årige. *Viden om Literacy*, 25, 16-24.

- ▶ Law, J. (2013). Environmental modification, intervention, and the late-talking child from a public health perspective. I: Rescorla, L., & Dale, P. (red.), *Late Talkers. Language development, interventions and outcomes* (s. 325-362). Paul H. Brookes.
- ▶ Law, J., Garrett, Z., Nye, C., & Dennis, J. (2013). *Speech and language therapy interventions for children with primary speech and language delay or disorder*. Cochrane Database of Reviews, 2003, 3. Art. No. CD004110.
- ▶ McCune, L., & Vihman, M. (2001). Early phonetic and lexical development: A productivity approach. *Journal of Speech & Hearing Research*, 44, 670-684.
- ▶ Mundy, P., & Newell, L. (2007). Attention, Joint Attention, and Social Cognition. *Current Directions in Psychological Science*, 16(5), 269-274.
- ▶ Norbury, C., Gooch, D., Wray, C., Baird, G., Charmand, T., Simonoff, E. ... & Andrew, P. (2016). The impact of NVIQ on prevalence and clinical presentation of language disorder: Evidence from a population study. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 11, 1247-1257.
- ▶ Paradis, J. (2016). The Development of English as a Second Language With and Without Specific Language Impairment: Clinical Implications. *Journal of Speech Language and Hearing Research* 59(1), 171-82.
- ▶ Paul, R., & Weismer, S. E. (2013). Late talking in context: The clinical implications of delayed language development. I: Rescorla, L., & Dale, P. (red.), *Late Talkers. Language development, interventions and outcomes* (s. 203-218). Paul H. Brookes.
- ▶ Rescorla, L. (2011). Late Talkers: Do Good Predictors of Outcome Exist? *Developmental Disabilities Research Reviews*, 17(2), 141-150.
- ▶ Snowling, M., Duff, F., Nash, H., & Hulme, C. (2016). Language Profiles and Literacy Outcomes of Children with Resolving, Emerging, or Persisting Language Impairments. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 57(12), 1360-1369.
- ▶ Tomasello, M., & Carpenter, M. (2007). Shared Intentionality. *Developmental Science*, 10(1), 121-125.
- ▶ Veneziano, E. (1988). Vocal-Verbal Interaction and the Construction of Early Lexical Knowledge. I: Smith, M., & Locke, J. (red.), *The emergent lexicon: The child's development of a linguistic vocabulary* (s. 109-147). Academic Press.
- ▶ Zubrick, R., Taylor, C., Rice, M., & Slegers, D. (2007). Late Language Emergence at 24 Months: An Epidemiological Study of Prevalence, Predictors, and Covariates. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 50(6), 1562-1592.

Om forfatteren

Line Dahl Jørgensen er ph.d. i audiologopædi. Line Dahl Jørgensens ph.d. omhandlede tidlig forældre-baseret intervention, og hun har gennem hele sit arbejdsliv haft fokus på effektive sprogindsatser, særligt med henblik på, at børn med tale-sprogsvækheder får samme muligheder for trivsel, udvikling og læring som andre børn. Line Dahl Jørgensen er ansat på Københavns Professionshøjskole, hvor hun underviser i forskellige aspekter af børnesprog og arbejder på at udvikle nye forsknings- og udviklingsprojekter, hvor både kvalitet i det pædagogiske arbejde samt børns udbytte heraf gøres målbart på en måde, der er meningsfyldt i den pædagogiske praksis.

ORD KENDSKAB

Udviklet af Elisabeth Arnbak,
Signe Wischmann og
Anna Steenberg Gellert

*Ord*nøglen og *Rundt om ordet* henvender sig til elever med sproglige udfordringer, der har behov for støtte til ordtilegnelse og udvikling af læseforståelse. Materialerne hjælper eleverne til at forstå ukendte ord i tekster, de møder i skolen.

I *Rundt om ordet* lærer eleverne at bruge teksten omkring et ukendt ord til at forstå ordets betydning. I *Ord*nøglen lærer de at dele ord i morfemer og forstå de forskellige orddeles funktion og betydning. *Ord*nøglen og *Rundt om ordet* kan både bruges hver for sig og i forlængelse af hinanden.

Bestil materialerne på gu.dk

LÆNGE LEVE LÆSELYSTEN
GYLDENDAL

